

Radboud Pre-University of Society

ESSAYWEDSTRIJD 2021

Faculteit der Letteren

Radboud Universiteit

samengesteld door
drs. Ingrid Stassen

Juni 2021

www.ru.nl/pucofsociety/essaywedstrijd

Inhoud

Voorwoord	5
De anderhalvemeter-taalafstand	7
<i>Niek Juurlink - CSG Reggesteyn, Nijverdal</i>	
Twee werelden, 1 realiteit	10
<i>Florens Blom - GSG Guido, Amersfoort</i>	
Waarom je via sociale media minder snel de vaatwasser uitruimt	13
<i>Tom Boss – Montessori College, Nijmegen</i>	
De gewantrouwde Punt	16
<i>Iris Vermetten – Theresialyceum, Tilburg</i>	
Het gemiste punt	19
<i>Adriaan Boot - Liemers College Heerenmäten, Zevenaar</i>	
Interpunctie irritaties	21
<i>Lotte Adema - Christelijk Lyceum Apeldoorn</i>	
De levensloop van onze internationale god	24
<i>Rens Verschuure - Calvin College, Goes</i>	
Het influencer-virus	27
<i>Imme Oosting - CSG Bogerman, Sneek</i>	
Iemand bang maken? Zet een punt aan het einde van je zin	29
<i>Margot van den Bogert - Werkplaats Kindergemeenschap, Bilthoven</i>	
We moeten af van de punt! Punt uit(.)	32
<i>Sander Geven - Almende College, Silvolde</i>	

Voorwoord

Beste lezer,

Er gloren mooie dingen aan de horizon: warme zomerdagen, weer echt onderwijs na de coronacrisis en natuurlijk over een jaar de tiende editie van de jaarlijkse essaywedstrijd van de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit. Maar voor het zover is mogen we ons nog vermaken met en verbazen over de inzendingen voor de negende essaywedstrijd. En dat gaat zeker lukken, want op de oproep van ons Pre-University College kwamen maar liefst 554 essays binnen van 27 scholen uit het hele land.

Na een strenge selectie door een deskundige jury bleven de essays die u in dit boekje kunt lezen over. Ga er maar goed voor zitten, want de scholieren hebben opnieuw prachtige, grappige en diepzinnige gedachten op een originele, vaak zelfs sprankelende manier op papier gezet. Dat deden ze naar aanleiding van een thema – zoals elk jaar. Dit keer koos de organisatie voor het onderwerp taal en social media, onder de titel '(G)een punt..' Uit onderzoek blijkt namelijk dat jongeren het gebruik van interpunctie in bijvoorbeeld appjes agressief over vinden komen. dat u dat even weet, beste ouders...

De leerlingen kregen 180 minuten de tijd om, na uiteraard een grondige voorbereiding, hun essay te schrijven. Deze schrijftalenta zagen het grote (hoe communiceren wij met andere mensen) in het kleine (een kevertje), trokken parallellen tussen de trui van Diederik Gommers en het uitruimen van de vaatwasser. Op vernuftige wijze vervlechten de schrijvers hun mening over het dalende leesniveau met alledaagse observaties. Ze nemen ons mee in de manier waarop zij klassieke taalregels ervaren, hoe ze door social media van elkaar vervreemd raken. Je leest een humoristisch pleidooi tegen de punt en blijft nog even mijmeren over het belang van nonverbale communicatie. Kortom, als elk jaar is het weer een feest om dit te lezen.

Ook namens de jury, die bestond uit vijf studenten die de indrukwekkende stapel inzendingen helemaal hebben doorgelezen en drie docenten van onze faculteit die de finalisten en prijswinnaars geselecteerd hebben, wens ik u veel leesplezier toe!

Edwin van Meerkerk

Onderwijsdirecteur Moderne Talen en Culturen, Faculteit der Letteren, Radboud Universiteit

De anderhalvemeter-taalafstand

Over isolatie en een kevertje

De meest prachtige glooiingen strekken zich uit voor de ogen van een jongen, en de sierlijke pastelkleuren van de lucht in de late avonduren maken het landschap compleet, als onaangetast natuurgebied, of zelfs een schilderij van een bekwaam kunstenaar. De jongen zelf trekt zich hier niets van aan: hij houdt zich vakkundig bezig met het opsporen van datgene wat zijn aandacht 5 minuten geleden al trok... Een klein kevertje.

Al een tijdje is hij bezig dit kleine kevertje op de foto te zetten, simpelweg omdat men in deze tijd geen aandacht meer heeft voor details, en als hij dit werk niet doet, men het kevertje misschien wel nooit te zien krijgt. Je vraagt je misschien af waarom ik dit vertel? Dit jongetje is namelijk de oplossing van talloze problemen. 'Talloze?' hoor ik je vol ongeloof mompelen. Ja, talloze. De rellen tegenover de coronamaatregelen, de tomeloze verspreiding van misinformatie, de dalende cijfers van scholieren, ja, dit allemaal.

Al deze problemen worden namelijk veroorzaakt door het kevertje, dat als het ware onze maatschappij aanvreet, tot er niets meer van over is dan wat dor blad, en het slechts de schaduw is van wat het ooit was. Door dit vraatzuchtige insect te bestuderen zoals dit jongetje doet, kunnen we deze problemen tegengaan, en misschien wel een sterkere maatschappij, een sterkere democratie neerzetten, dan die we hadden. Van wie dit kevertje is vraag je? Dit is het kevertje van Wittgenstein.

Volgens deze filosoof heeft iedereen een kevertje, veilig opgeborgen in een doosje. Dit kevertje stelt volgens hem onze ervaring voor, en het doosje ons bewustzijn. In ons eigen doosje valt eenvoudig een blik te werpen, maar het bewustzijn van een ander is zo gemakkelijk nog niet open te breken (daarbij raad ik het je ook niet aan, omdat dit voor veel mensen bedreigend over kan komen). Doordat we niet in het bewustzijn kunnen kijken, wordt de ervaring van een ander, als een soort kevertje, een onbekendheid. Zelfs als deze persoon zegt wat hij voelt, ervaart, vindt, dan nog steeds blijft onbekend wat er zich nu daadwerkelijk in zijn hoofd afspeelt.

Neem een simpele ervaring: pijn. Wanneer iemand zich zeer doet en zegt dat hij pijn heeft, leert deze persoon anderen zo dat pijn iets is dat je ervaart wanneer je bijvoorbeeld je handen plotseling in een waterkoker doopt. Zeker niet handig - maar voor pijn erg effectief. Toch zou het volgens deze filosoof mogelijk zijn dat die anderen heel iets anders voelen, en dit aan het begrip 'pijn' koppelen. Zo begrijpt niemand elkaar eigenlijk meer wanneer het over pijn gaat.

Toch was er ooit een oplossing voor dit probleem: de wetenschap, gecombineerd met compassie en je daadwerkelijk verdiepen in de ander. Neem het akkefietje met de waterkoker, de oorzaak van de toch wel vrij negatieve ervaring die erna komt, is voor beide personen gelijk. Ze begingen namelijk de stomiteit hun hand in de koker te duwen. De reactie hierop ook, desnoods worden de hersengebieden nog gemeten die

hiermee te maken hebben, zodat we zeker weten dat ook die hetzelfde zijn. Dan zou je nog kunnen stellen dat je ook de ervaring van die hersengebieden niet kent, maar de simpele vraag: 'zou je dit opnieuw doen?' Geeft al iets meer nuttige informatie, het antwoord erop zal namelijk vrijwel altijd 'nee' zijn.

Ik hoor het je al denken, dit gaat natuurlijk nergens heen. Nog steeds weten we niet bijzonder veel af van de ervaring van een ander, maar hoe meer we ons best doen dit objectief te beschrijven, hoe meer moeite we doen en energie we erin stoppen, hoe meer we te weten komen over dit kleine kevertje. Misschien zullen we het nooit volledig begrijpen, maar wel kunnen we een heel eind komen.

Als we dit probleem breder trekken speelt zich dus een soortgelijke situatie af in de maatschappij. Onze huidige taal verwijst vaak niet meer naar wat we daadwerkelijk voelen en vinden, dit is de taal van de filterbubbels, van de facebookgroepen, van de twitteraars en de instagrammers. Een generalisatie zeg je? Zeker. Maar je hoeft slechts één blik te werpen op de gemiddelde commentsectie, en mijn punt lijkt wel haast onomstotelijk bewezen. Het ergste is nog dat het juist deze taal is, die over ons wordt uitgestort alsof het de nieuwe zondevlod is - ditmaal een teken aan de wand dat het tijd wordt dat we deze platformen drastisch veranderen.

Het lijkt wel haast een soort convergente kloof te zijn, die deze platformen door hun taal veroorzaken, ze brengen ons tegelijkertijd dicht bij elkaar, als verder van elkaar weg. Dit dus, zorgt ervoor dat we denken elkaar beter dan ooit te kennen, terwijl de waarheid hier niet verder van verwijderd kan zijn. Dit heeft verregaande gevolgen, bijvoorbeeld al als het gaat over deugdsignalering: berichten plaatsen op de sociale media, waar eigenlijk niemand tegen kan zijn, om meer bekendheid te verwerven of meer te verkopen (Smithuijsen, 2020). De nietsvermoedende lezer kan denken dat de taal is bedoeld om daadwerkelijk iets positiefs te zeggen, maar de werkelijke intentie van de schrijver is toch heel anders.

Rellen tegen de coronamaatregelen komen vaak voort vanuit onbegrip, bijvoorbeeld mensen die van mening zijn dat corona niet bestaat, ook wel volgelingen van Willem Engel genoemd. Sommigen van hen, die relen of misinformatie verspreiden, doen dit juist omdat ze bang zijn voor het virus. Hun gevoel is angst. Hun taal zegt soms oorlog. Ze stoppen dus liever hun kop in het zand, om deze angst nog enigszins te kalmeren, in plaats van hun werkelijke gevoelens te uiten door middel van taal.

Maar hoe kunnen we dit soort problemen voorkomen? Het problematische zit hem namelijk in taal, en gezien het ontzettend slecht gaat met de leesvaardigheid van jongeren (Kan & Schouten, 2021) en er een kloof ontstaat tussen jongeren en ouderen, doordat hun taal zo van elkaar verschilt (Techredactie, 2020), staat het er niet bepaald rooskleurig voor. In het huidige tijdperk zou je zelfs kunnen stellen dat we te maken hebben met een anderhalvemeter-taalafstand. Het is deze afstand die koste wat het kost overbrugd moet worden, om ervoor te kunnen zorgen dat we elkaar door middel van taal en logica juist weer écht gaan begrijpen.

De enige optie die ons wellicht kan bevrijden uit deze netelige situatie en ons nog rest is het bewust maken van zoveel mogelijk mensen. Hoe meer mensen weten hoe gevaarlijk dit kevertje van onbekendheid en onbegrip is, en hoe meer mensen weten wat de daadwerkelijke schade is die dit beestje kan veroorzaken, hoe beter we hier als samenleving tegen gewapend zijn. Op deze manier valt het tij misschien nog te keren. Zo, genoeg over dit kevertje, wie wordt het jongetje dat het waagt hem te bestuderen?

Niek Juurlink

CSG Reggesteyn

Bronnen:

(Kan & Schouten, 2021). 'De smartphone moet de school uit'

(Smithuijsen, 2020). 'Hoe Instagram van onschuldig medium vol make up-tutorials een podium voor maatschappelijk debat werd'

(Techredactie, 2020). 'Jongeren vinden dat een punt gebruiken in berichten agressief overkomt'

Twee werelden, 1 realiteit

Wat als ik je zou vertellen, dat er nóg een wereld is. Nog een wereld. Het is een geweldige wereld met oneindige mogelijkheden, en je kan die wereld dan bereiken via een soort portal die je dan in je broekzak kan dragen. En dan kan je overal ter wereld, naar die andere wereld gaan. En het leuke is: bijna iedereen is constant op die andere wereld aanwezig! Als ik je dit zo zou vertellen zou je me voor gek verklaren, vragen aan welke drugs ik zit. Ik zou het dan nog sterker voor je maken: wij, met zijn allen, hebben die wereld gecreëerd. En die wereld is heel leuk, maar ook een beetje raar: de wereld heeft namelijk zijn eigen taal ontwikkeld, daarnaast zijn er een paar dingen omgedraaid, de wereld weet alles van jou en de dingen die er gebeuren zijn soms best wel naar. Gaat er nog geen belletje rinkelen? Raar. Want ik weet zeker dat jij ook dagelijks in die wereld te vinden bent. Want ik weet zeker, dat jij ook dagelijks op sociale media zit.

De oertijd

Want sociale media is zijn eigen wereld begonnen en die lijkt behoorlijk op de echte wereld. Sterker nog: hij is bijna hetzelfde. Dus laten we maar de vergelijking gaan trekken met de echte wereld: deze digitale wereld begon net zoals de echte: deze had namelijk ook zijn eigen 'big bang': in 1998 werd Google namelijk opgericht door een stel studenten. En die wereld begon, net zoals de echte wereld, te evolueren. Er kwamen nieuwe soorten bij, Facebook, Twitter, Instagram, en alleen de sterkste bleven. En zoals ook op onze echte planeet de oermensen deden, begon deze wereld, talen te ontwikkelen. Want sociale media hebben tegenwoordig hun eigen taal. Let maar op: wie zet er nog een punt achter een sms? Wie schrijft waarschijnlijk niet als "wss" in WhatsApp? En wie gebruikt geen emoticons in zijn Facebook bericht? Voila: de taal van sociale media. En die taal moet je ook leren. Op sociale media is een punt achter een korte zin zetten, *not done*. Sterker nog: uit onderzoek blijkt dat het agressief overkomt. En dat moeten ouderen nog doorkrijgen. *The Guardian* berichtte een keer over dit fenomeen en dat ouders er misschien op moesten gaan letten. En ja hoor, verschillende jongeren (die vaak meer ervaring hebben met sociale media) schreven eronder dat ze de berichten van hun ouders agressief vonden overkomen, door de punt aan het eind van korte zinnen. Maar gelukkig is de taal niet heel moeilijk, en hebben de meesten hem snel onder de knie.

Het ontstaan van beschavingen

Op onze planeet, in de echte wereld, ontstonden na de oertijd de eerste beschavingen. En die hadden naast een taal natuurlijk ook leiders nodig. Want zonder Rutte, Biden en de Paus loopt alles in de soep. Zulke leiders hebben we ook nodig in onze digitale wereld. Maar hier gebeurt iets grappigs in onze tweede wereld: politiek is omgedraaid met influencen. Zeker sinds corona ons in de greep houdt: want waar vinden tegenwoordig de grootste maatschappelijke debatten plaats? Op het lijsttrekkersdebat van de NOS? Op het plein? Tijdens de intocht van Sinterklaas? Ook al komt die intocht, met het gedoe rond zwarte piet, heel dichtbij. Het is toch een andere plek. Op een plek die niks met politiek te maken had: namelijk onder de Instagramposts van Famke Louisse (Doortje Smitshuizen, 2020). Onder haar post van *#ikdoenietmeerme* vond misschien wel de grootste discussie van 2020 plaats. En met dat statement dook Famke Louisse de politiek in. Kon ze dat dan? Nee, dat zagen we wel aan de flater die ze sloeg toen ze bij Jinek werd gezet. Op

sociale media is iedereen met een prikkelende mening dus een leider terwijl ze in het echte leven, er geen klap van snappen of kunnen. En de politici dan? Rutte heeft toch ook een Instagramaccount? Jazeker, maar hij heeft de rol van influencers overgenomen. Waar Nikki Tutorials vroeger vragen van haar vakgebied live op Instagram beantwoordde, doet Rutte dat nu. En dat terwijl de maatschappelijke discussies plaatsvinden onder de BLM-post van Nikki.

Het nu

Tot nu toe lijkt onze nieuwe wereld een prima wereld. We hebben een eigen taal en wat leiders.

Toegegeven: niet alle leiders in de nieuwe wereld hebben een even grote herseninhoud, maar het zijn voorbeelden voor ons en ze geven ons een welkom gevoel in het politiek, maatschappelijke kamp waar we thuishoren. Maar: hoe ziet deze nieuwe wereld er eigenlijk uit? En hier komt iets leuks aan: hij ziet eruit zoals jij dat wilt! Houd jij van leeuwen? Dan zijn er extra veel leeuwen in jouw wereld. Houd jij van lego? Dan is er extra veel lego. Vind jij dat 9/11 in scène is gezet door George Washington, Baudet en Erdogan? Je raadt het al, heel veel 9/11 en politici. Een zegen en een vloek tegelijkertijd. De wereld is namelijk altijd leuk want je ziet alleen wat je leuk vindt. Maar er zijn wel 3 nadelen. Allereerst laat de wereld jou dus zien wat je wilt zien. En als je echt slechte dingen wilt zien (kinderporno, drugs, wapens) dan laat de wereld jou dat zien en verschaft je er toegang tot, soms tot in de echte wereld toe. Daarnaast is de wereld ingericht naar jouw interesses, om zo lang mogelijk je aandacht vast te houden. Wat zorgt voor verslaving aan de wereld. Welke jongere schrikt namelijk niet van zijn schermtijd? Ook gaan de resultaten van jongeren hard achteruit door die portal (Alexander Rinooy Kan & Ingrid Schouten, 2021), ook wel telefoon genoemd. Ten slotte hebben we nog de zogenoemde fabeltjesfuik: de wereld schotelt ons voor wat we leuk vinden, ook als dat iets is, wat niet waar is. Er is dus niet één werkelijkheid in die wereld. Sterker nog, het zijn er 7 miljard. En dat is het grootste gevaar van onze nieuwe wereld: Bij de een is de werkelijkheid dat de aarde rond is en Elon Musk een prima gast is. Bij de ander is de werkelijkheid dat de aarde plat is en Elon Musk een marsmannetje is die terug wil naar Mars en dat hij daarom SpaceX heeft opgericht. Nu kan je denken: als die wereld dat laat zien, is dat toch geen probleem? Maar het tegendeel blijkt: want de werkelijkheid van onze nieuwe wereld, wordt voor sommigen de werkelijkheid van de échte wereld en dat leidt tot gevaarlijke situaties. Zoals met pizzagate in Amerika. Hieruit blijkt iets sombers: de realiteit van de nieuwe wereld komt nu, op dit moment, de realiteit van de oude wereld halen.

De toekomst

Kortom: wat mij betreft leeft de moderne mens in twee werelden. Is dat gezond? Dat laat ik aan de experts over. Wat ik wel weet is dat het een verraderlijke wereld is, met kuilen en vallen die dieper zijn dan je je kan inbeelden. Je moet je je bewust zijn van het gevaar en wat het met je kan doen. Gelukkig heb ik een ezelsbruggetje voor in de toekomst, om je te behoeden van het gevaar: denk aan het nummer *Two Worlds* van Phill Collins en zing voortaan dit: in plaats van *Two worlds, one Family. Two Worlds, One reality*. Nu is het aan jou om te bepalen welke wereld de realiteit wordt.

Florens Blom

GSG Guido

Waarom je via sociale media minder snel de vaatwasser uitruimt

De winkel in. Pad nummer 3: 2 scharreleieren en 250 gr bloem. Door naar de zuivel: 500 ml melk en een pakje roomboter. Je maag knort, je hebt honger. Bij de kassa bekruipt je het gevoel dat je iets vergeet, maar goed, dat heb je zo vaak. Als je op weg naar huis je telefoon checkt, word je gebeld: "Niet mijn Pringles vergeten". Fuck, daar had hij nog zo specifiek om gevraagd. "Geen punt", antwoord je, je fietst terug naar de winkel.

Als je vriend een appje had gestuurd dan had je waarschijnlijk geantwoord: "Sorry man, we hebben nog borrelnootjes thuis". Waarom is nee zeggen via social media zo veel gemakkelijker dan in het echt?

Homo Multitaskus

Generatie Z (geboren na 1995) is opgegroeid met een nieuw en essentieel cultuurelement: sociale media. Je zou kunnen zeggen dat deze media zorgen voor een nieuw soort mens: de *Homo Multitaskus*. Jongeren switchen binnen seconden van luchtig en met humor naar serieus en ernstig, van *Fake News* naar betrouwbare informatie, vaak met een dunne scheidingslijn tussen beide toestanden. Voor veel ouderen gaat het te snel: mijn oma vraagt om de haverklap in de familiegroepsapp of iemand haar kan uitleggen waar over wordt gepraat. Logisch, want via social media is het vaak lastiger om te achterhalen wat er precies bedoeld wordt met een bericht.

"Als mensen praten, brengen ze gemakkelijk sociale en emotionele informatie over met hun blik, gezichtsuitdrukkingen, toon, pauzes, enzovoort", zegt Celia Klin¹, hoofd taalonderzoekster aan Binghamton University New York. Wanneer deze informatie vervalst moeten de hersenen veel meer werk doen om zelf de sociale en emotionele lading van een bericht in te vullen. Ik zit zelf constant na te denken over sarcasme, bedoeling, toon en andere aanvullende informatie. Een simpel bericht als "*Heb je de vaatwasser al uitgeruimd?*" kan op heel veel verschillende manieren overkomen, terwijl de toon van de booschap in het echte leven vrij helder is.

Probleem: dit kan tot flinke polarisatie leiden. Kijk bijvoorbeeld naar de Instagrampost van Diederik Gommers van 30 November 2020. De sympathieke Gommers heeft een kersttrui aan van voetbalclub Feyenoord. Enkele reacties: "*Toptrui!*", "*Met zo'n trui houdt iedereen wel vijf meter afstand van je*" of "*Uit die trui! Tot nu toe zorgde je voor saamhorigheid.*"² Door de veelvuldige polarisatie voelt het soms alsof je gedwongen wordt om een kant te kiezen ("*Op wie ga jij stemmen?*"), waardoor er sneller discussie ontstaat maar

¹ Klin, Celia. (2020). *Jongeren vinden dat een punt gebruiken in berichten agressief overkomt*. In: Algemeen dagblad.

² Smithuijsen, Doortje. (2020). *Hoe Instagram van onschuldig medium vol make-up tutorials een podium voor maatschappelijk debat werd*. In: Trouw.

waardoor je ook minder goed naar de andere kant van het verhaal gaat kijken (waarom denken die mensen er anders over dan ik?).

Sociale media, de huidige sociale speeltuin.

Op sociale media kun je zelf kiezen met wie je praat of waar je naar kijkt. Wanneer je moeder na het eten aan je vraagt of je de vaatwasser nog even wilt uitruimen, zul je snel ja zeggen onder invloed van de normen binnenshuis, de indringende blik en de lichaamstaal.

Het is een ander verhaal als je moeder dezelfde vraag stelt via een berichtje op Whatsapp. Voor mij is sociale media een pauze van de normen, waarden, interesses, meningen en opinies van anderen. Ik weet dat klasgenoten dezelfde mening delen. Je kunt jezelf omringen met mensen met dezelfde normen en meningen. Ik zit bijvoorbeeld in een groepsapp waarin we allemaal interesse hebben in dezelfde artiest. Een norm als: "Ik wil anderen zo goed mogelijk helpen" valt al snel weg, want mensen via sociale media zullen minder snel iets terugdoen. Ook kun je je verstoppen achter een profielfoto of *nickname*, waardoor je het gevoel krijgt alsof je daden weinig consequenties hebben. Wanneer je iemand in het echt uit het niets een kloothommel noemt zal dit zijn effecten hebben (verschillende mensen zullen ervan horen en je anders gaan zien), maar wanneer je dit anoniem en online doet zullen de consequenties beduidend minder zijn.

Socioloog Don Weenink noemt dit verschijnsel een 'morele vakantie': "Een situatie waarin een groep door een heel sterk groepsgevoel andere normen gaat ontwikkelen die sterk indruisen tegen de heersende moraal."³ Wanneer je moeder dus via Whatsapp vraagt of je de vaatwasser wilt uitruimen, geef je hier snel een reactie als "*dat doe ik vanavond wel*" op, vanwege het eclipseren van het morele filter (of je negeert het bericht helemaal, een andere vorm van verschuiling mogelijk gemaakt door sociale media: doen alsof je een bericht niet gelezen hebt onder een voorwaarde als "ik had mijn telefoon niet bij de hand"). Je zou het lui kunnen noemen: afwijzen in het echt vereist een actieve, beargumenteerde en overtuigende houding, waar op sociale media een woord drie letters of een duimpje omlaag al genoeg is. De drempelwaarde is veel lager, wat zorgt voor tegelijkertijd een gebrek en een wirwar aan normen en waarden. Combineer dit met de constante stroom aan (des)informatie en je hebt de perfecte prescriptie voor een sociale speeltuin, waar je mee moet opgroeien om er goed in te kunnen spelen.

³ Weenink, Don. (2021). *Hoe sociale media werden gebruikt om rellen in Nederland aan te wakkeren*. Via: NU.nl.

Sociale media is als kernenergie: verwoestend wanneer er onzorgvuldig mee om wordt gegaan, maar ongelofelijk leerzaam en voordelig wanneer correct gebruikt. Het makkelijke nee zeggen door het gebrek aan emotionele informatie en het gebrek aan normen is een vloek en een zegen tegelijk. Waar sociale media een verwoestende uitwerking heeft op de intellectuele concentratie van jongeren⁴, leert het hun wel om flexibel en aanpasbaar om te gaan we verschillende meningen, normen en waarden.

Zo, nu ga ik de vaatwasser uitruimen.

Tom Boss

Montessori College Nijmegen

⁴ Schouten, Ingrid en Kan, Alexander Rinnooy. (2021). *De smartphone moet de school uit*. In: De Volkskrant.

De gewantrouwde Punt

De eerste keer dat ik in de literatuur in aanraking kwam met jou, zat ik in de vierde klas. Het was in de meivakantie, toen ik vrij laat begon aan mijn literaturopdracht en de eerste bladzijde van Hersenschimmen van J. Bernlef opensloeg. Aan einde van de middag sloeg ik de laatste bladzijde van het boek om. De bladzijde waarin de zinsbouw brokkeliger wordt, tot er slechts flarden van zinnen overblijven, waarin elke vorm van structuur en interpunctie verdwenen is. Op dat moment kwam ik achter jou kracht, Punt. Hoe jij mij helpt structuur aan te brengen in de brij van woorden. Hoe jij in lange rijen woorden een verhaal maakt. Nu heeft de gemiddelde Nederlander geen vergevorderd stadium van dementie. Je zou kunnen aannemen dat wij geen zinnen hoeven te maken, waarin elke vorm van structuur en interpunctie verdwenen is. Niets is minder waar, want de gemiddelde Nederlander draagt bij aan het op een walgelijke manier misbruiken van punten, komma's en andere leestekens. Waar is het misgegaan, vraag je je dan af. Is het wel zo problematisch als de oudere generatie ons vaak wijs maakt?

Is het negeren van jou gewoon een kwestie van luiheid? Je kost ook moeite en tijd, want je moet toch wel potverdorie helemaal met je vinger op een extra knopje duwen. Gebeurt het weglaten gewoon uit achteloosheid of vergeet diegene gewoon oprecht hoe je een duidelijke zin moet schrijven? Je hebt ouders, opa's en oma's, voor wie het sowieso al een prestatie is, dat een berichtje verstuurd is. Dit kost al een eeuwigheid, laat staan dat er dan ook nog komma's, hoofdletters en punten gebruikt moeten worden. Dan is het wel degelijk onnodige tijdverspilling. Ik denk echter dat luiheid niet de reden is waarom mensen jou niet meer gebruiken. De vervloekte groep mensen die wel uit pure luiheid geen interpunctie gebruikt, mag regelrecht in de diepste put op deze planeet gekieperd worden, want een heel verhaal lezen zonder punten is een regelrechte marteling.

Daarnaast vraag ik me weleens af hoe mensen die zonder enige vorm van gebruik van interpunctie fatsoenlijk kunnen meedraaien in de huidige maatschappij, waarin de digitale wereld een onmiskenbare rol speelt. Op het moment dat we het gedogen op sociale media, appjes en misschien zelfs ook in mailtjes naar bijvoorbeeld docenten, hoe kunnen we dan van onze generatie verwachten dat ze het wel goed leren? Waar ligt dan de grens? Wanneer maakt het niet uit en is het overbodig en wanneer zit je in een situatie waarin het niet gepast is? Die grens is niet voor iedereen hetzelfde en dat zou je weleens in problemen kunnen brengen. Als je het niet goed toepast, hoe kunnen we dan van je verwachten dat je een goede sollicitatiebrief of scriptie schrijft?

Vroeger, voor Corona in ons leven kwam, hoe dramatisch dat ook klinkt, mailde ik mijn docenten altijd via Magister. Ik merkte altijd wel, dat docenten het kunnen waarderen als je je mailtje netjes opbouwde en je correcte spelling gebruikte. Nu werken we met Teams en weet ik mijn docenten regelmatig in de chat te vinden. In het begin van de online lessen begon ik al mijn berichtjes netjes met 'beste mevrouw/meneer' en sloot ik af met 'met vriendelijke groet, Iris Vermetten'. De docent stuurde daarop alleen een duimpje terug of

'oké'. Nu het contact met docenten laagdrempeliger wordt, begint de chat in Teams steeds meer op Whatsapp te lijken en het gebrek aan punten doet ook hier zijn intrede.

Je wordt als overbodig gezien in korte appjes. Aan het antwoord of de boodschap die is verstuurd, kun je zien waar het tekstwolkje eindigt. Waarom er dan nog een punt achter zetten? Bij dingen die niet relevant of vanzelfsprekend zijn, is het standaard dit niet te vermelden. Als je dat dan toch zou doen, dan zul je er wel iets mee bedoelen. Dan heeft die punt betekenis gekregen. De huidige generatie krijgt daarom argwaan wanneer ze jou aan het einde van de zin zien staan. Je zou van afsluitende punten kunnen zeggen dat hun afwezigheid geen problemen veroorzaakt voor het slagen van communicatie, maar op het moment dat twee communicerende partijen een andere betekenis aan jou geven, ontstaan er wel degelijk problemen. Dat bleek ook toen de Britse krant The Guardian berichtte over het onderzoek dat taalkundigen van Binghamton University uitvoerden in 2015 naar sms-berichten die eindigen op een punt. Er ontstond discussie over de verschillende manieren waarop de afsluitende punt geïnterpreteerd kon worden.⁵

Je wordt gewantrouwd door onze generatie. Zij heeft een soort angst ontwikkeld, een fobie voor het gebruik van punten. Je hebt een andere betekenis gekregen dan alleen maar het einde van de zin. Met jou wordt toon en intonatie aangegeven. Weet je wat hier vooral interessant is, Punt, dat de oudere generatie jou helemaal niet op die manier interpreteert. Terwijl de jongere generatie jou ervaart als een negatieve connotatie, dat geeft onderzoekster Lauren Fonteyn van de Universiteit Leiden aan.¹ Je kunt het vergelijken met oké, oke en ok. Wanneer ik bij een vriendin blijf eten zonder dat ik dat vooraf heb aangekondigd bij mijn moeder, ik een telefoongesprek met haar liever wil vermijden en een appje stuur dat meer een mededeling is dan een vraag, dan kan de 'oké' die mijn moeder terugstuurt verschillende dingen betekenen. Als ze reageert met 'oké', dan denk ik dat ze het niet erg vindt en waarschijnlijk toch nog niet begonnen was met eten koken. Als ze 'oke' reageert dan vindt ze het waarschijnlijk niet heel leuk, maar gunt ze me een leuke avond. Als ze 'ok' terugstuurt krijg ik een preek als ik thuis ben, omdat ik dat moet aangeven voordat ze voor vier personen eten heeft gekookt. Zo werkt dat ook met jou, Punt. Als jij aan het einde van een bericht verschijnt, betekent dat vaak een teken van boosheid of ontevredenheid. Door jou aan het einde van de zin plaatsen, geeft de verstuurder aan dat hij niet gewoon iets meedeelt, maar dat hij het kortaf zegt. Mensen

⁵ "Jongeren vinden dat een punt gebruiken in berichten agressief overkomt", Algemeen Dagblad, 26 augustus 2020, Jongeren vinden dat een punt gebruiken in berichten agressief overkomt | Tech | AD.nl

kunnen via WhatsApp geen emotionele informatie over brengen. In een face-to-face gesprek kun je met je stem, intonatie en gezichtsuitdrukking een hele hoop vertellen, maar dat kan niet via je berichten, dat geeft de taalkundige Celia Klin van de Binghamton University aan naar aanleiding van het onderzoek dat zij onder andere in 2015 deed naar sms-berichten die eindigen op een punt. Wij als vindingrijke mens, gaan andere dingen verzinnen om deze mechanismen te vervangen. Dat hebben we gedaan door het gebruik van emoticons, opzettelijke spelfouten maar dus ook door het gebruik van leestekens.¹

Dus lieve punt, het ligt niet aan jou, mensen wantrouwen jou niet, het is een schreeuw om hulp, om weer normaal te kunnen communiceren. Leestekens zijn dus wel degelijk belangrijk in geschreven conversaties en daar hebben we steeds meer last van. Het probleem is dat de mogelijkheden met de leestekens die we hebben wat te beperkt zijn voor de vele emoties die we voelen. Om al die emoties wel te kunnen uitdrukken, kan je een nieuw leesteken uitvinden of een bestaand leesteken nemen dat ietwat overbodig is en het een nieuwe betekenis geven. Een belangrijke eis voor geslaagde communicatie is toch dat beide partijen elkaar begrijpen en dezelfde zinnen op dezelfde manier interpreteren. Laten we niet verder van elkaar verwijderd raken maar in gesprek blijven.

Iris Vermetten

Theresialyceum

Het gemiste punt

Ik zal de tekst beginnen met mijn excuses, sorry, er zullen geen punten in de tekst gebruikt worden, dit doe ik niet omdat ik bang ben dat mijn tekst anders agressief overkomt, of omdat ik denk dat de tekst anders niet oprecht lijkt en al helemaal niet omdat ik het leesteken zou willen laten verdwijnen, nee, ik doe dit als statement, om het belang van een punt duidelijk te maken, dit wou ik als eerst doen door helemaal niets op te schrijven, dan had de tekst niet allen geen punt maar was hij ook nog eens "zinloos" geweest, het probleem was dan alleen dat de tekst niet aan de regels voor de wedstrijd zou voldoen, maar ondanks deze tegenslag vind ik het belangrijk om het belang van een punt weer duidelijk te maken, en je er misschien zelfs een beetje verliefd op te laten worden, sinds het begrip en de liefde voor de punt bij veel mensen verloren lijkt te zijn gegaan

Zo waren er vorig jaar bijvoorbeeld grote rellen op straat, deze rellen leken voor de meeste mensen natuurlijk nutteloos, gewoon het onnodig vernietigen van andermans spullen, maar in de ogen van de relschoppers was het een protest tegen de coronamaatregelen, waarin ze Den Haag duidelijk wouden maken dat ze er klaar mee waren, dat er een punt moest worden gezet achter de coronamaatregelen, ze zagen het als een soort spel waarin de prinses gered moest worden van de strenge corona regels, maar waar de grote boze overheid haar in isolatie gevangen hield, de volgende dag zal het dan ook hard moeten zijn aangekomen toen het bleek dat geweld en vernieling niet de oplossing waren voor hun probleem, dat niemand het doel van hun acties begrepen had, en iedereen ze leek te vertellen dat de prinses in een andere kasteel zat, niet in het torentje, en dat de relschoppers misschien zelf eventjes geïsoleerd moesten worden, het moge duidelijk wezen dat ze faalden een punt te maken

Ook lijken de mensen op sociale media het nut van een punt niet helemaal te begrijpen, waar YouTube en Instagram vroeger nog redelijk doelloze media waren, waarin kattenfilmpjes, Thomas de trein, en Charlies vinger het veld bekleedde, beginnen steeds meer politieke persoonlijkheden deze media te betreden zoals bijvoorbeeld Donald Trump, niet te verwarren met de Annoying Orange, die miljoen volgers hebben en andere mensen met een publieke rol lijken dit Instagram ding ook te begrijpen, zoals viroloog Diederik Gommers, maar deze mensen snappen het volgens mij niet, ze gebruiken deze media om belangrijke punten te maken, hierbij maken ze de, foute, aanname dat mensen geïnteresseerd zijn in de inhoud van hun berichten maar het blijkt al snel dat het gaat om het Feyenoord shirt dat ze dragen, deze media zijn dan ook niet bedoeld om een punt te maken, in 140 tekens heb je geen plaats voor een punt en in foto's zitten geen leestekens, hierom hoop ik dan ook dat deze media niet worden gebruikt om punten mee te maken

En diegene die punten misschien wel het minst begrijpen zijn de scholieren, bij wie het leesniveau al 15 jaar achter elkaar daalt, en die vinden dan een punt agressief overkomt, voor hen is deze tekst dan ook bedoeld, want ik vind het belangrijk dat ze leren dat punten maken ook goed kan zijn, dat ze niet denken dat alle punten gemaakt worden door boze boeren op trekkers, of rare rellers, dat ze teksten die langer dan 140 tekens zijn zien, en merken dat in langere teksten een punt helpt, het lezen makkelijker maakt, want zonder

punt wordt een tekst een lang gedrocht waar je niets van snapt, niet het nut of de manier waarop je het moet lezen, dat een punt nog best wel een heel mooi ding is

Om nog even terug te komen op het begin en duidelijk te maken wat het belang van een punt is, want ik begrijp het als deze tekst niet echt begrijpelijk was, de functie van een punt is om een zin te eindigen en een nieuwe te beginnen, om te zeggen dat je ergens klaar mee bent en toe bent aan iets nieuws, de punt op die i zetten betekent dan ook om iets af te maken, want als de punt is gezet is het klaar, daarom is iets af als we er een punt achter zetten, en daarom maken we punten als we dingen willen veranderen en klaar zijn met het oude, punten zijn dan ook waar de bergen eindigen, en dat is waarom we nadat een wedstrijd klaar is punten geven aan de winnaar, en hierom vind ik de punt misschien wel zo geweldig, dat zo een klein teken, misschien wel het kleinste, staat voor zoveel, hoe we er allemaal naartoe werken, we lezen zinnen om tot het punt te komen, klimmen bergen om de punt te bereiken, en spelen wedstrijden voor de punten, en uiteindelijk zal zelfs deze tekst gedoemd eindigen met een punt.

Adriaan Boot

Liemers College Heerenmäten

Interpunctie irritaties

Woensdagavond was ik druk bezig met mijn huiswerk voor Nederlands. Ik had een aantal vragen en besloot mijn docent een berichtje te sturen. Nu we met de hele school teams gebruiken, gaat een bericht sturen veel makkelijker. Zo heeft corona toch nog voor iets handigs gezorgd. Ik scroll door de lijst van docenten en stop bij de D van Dekker. Ik stuur haar een handvol berichtjes en leg mijn telefoon weer neer. Nu zit ik hier met knikkende knieën aan het houten bureau van mijn Nederlandsdocent. Ik vraag me af waarom ik hier zit. Wat heb ik verkeerd gedaan? Het zal vast te maken hebben met de berichtjes die ik gisteravond verstuurd heb. Misschien heeft ze mijn berichtjes verkeerd geïnterpreteerd? Het enige dat ik nu kan doen is zitten en wachten tot ze binnenkomt.

Ik hoor hoe de deur krakend opengaat en zie hoe mevrouw Dekker het kantoor binnenkomt. Ze draagt zoals gewoonlijk een kleurrijke sjaal met een vrolijk bloemenprintje. Wat is het toch met haar en sjaaltjes? Zelfs als het buiten 40 graden is en we allemaal zwetend in een lokaal zitten, draagt mevrouw Dekker een kleurrijk sjaaltje. Ze gaat voor me zitten in de grote zwarte stoel en zegt: "Ik maak me zorgen om jouw cijfers en we moeten het er even over hebben. Je berichtjes waren voor mij de druppel die de emmer deden overlopen". Een last valt van mijn schouders. Gelukkig is het niets ernstigs. "De prestaties van de Nederlandse schoolkinderen zijn de laatste vijftien jaar hard teruggelopen. Veel van mijn leerlingen kunnen niet eens meer een goed lopende zin van meer dan 140 woorden formuleren".⁶ Ik vraag haar wat er verkeerd was aan mijn berichtjes en ze zegt dat het te maken had met mijn interpunctie. Ze kijkt me ernstig aan en zegt: "Het is geen goede zaak dat er steeds minder gebruik wordt gemaakt van interpunctie."

Ik moet haar hierin gelijk geven. Ik probeer al maanden te solliciteren voor een bijbaantje, maar word nergens aangenomen. Het ontbreken van goede interpunctie zorgt ervoor dat ik dom overkom in mijn sollicitatiebrieven. "Ik weet dat je een slimme meid bent. Je moet het alleen wel laten zien", zegt mevrouw Dekker op haar rustige, vriendelijke voorleestoon. Leestekens maken een tekst makkelijker te lezen en zorgen ervoor dat je intelligent overkomt. Wanneer ik meer leestekens zou gebruiken, word ik op basis van mijn sollicitatiebrief veel sneller aangenomen. Dat kan mevrouw Dekker mij verzekeren.

⁶ Rinnooy Kan en Schouten, A en I, (4 januari 2021), De smartphone moet de school uit, in: De Volkskrant

“WhatsApp is de grote boosdoener”, zeg ik. Een punt zetten, is bij een appje overbodig, omdat de zin al afgesloten is.⁷ Doordat ik minder gebruik maak van leestekens in het dagelijks leven, gebruik ik ze ook niet meer op school. Ik haal lagere cijfers voor essays, omdat ik vergeten ben hoe ik leestekens op de juiste manier kan gebruiken. Vorige week moest ik een recensie schrijven over het boek “Max Havelaar” en door mijn belabberde interpunctie kreeg ik maar liefst een hele punt aftrek. Mevrouw Dekker zegt dat we er in de les meer tijd aan gaan besteden. Dat vind ik fijn. We moeten proberen de WhatsApptaal volledig uit ons klaslokaal te verbannen.

Opeens zie ik een emotie in het gezicht van mijn docent die ik eigenlijk nog nooit eerder bij haar heb kunnen waarnemen. Mevrouw Dekker kijkt me verdrietig aan en zegt dat ze merkt dat de Nederlandse taal verloren gaat. “Nu zijn het nog de leestekens die ontbreken, maar wat wordt het volgende? Voorzetsels die verdwijnen? Mensen die alleen nog maar schrijven door middel van afkortingen?” Ik heb met haar te doen. De taal waar ze zo gepassioneerd over is, is aan het verdwijnen. Ik ben niet de enige die steeds minder leestekens gebruikt. Ik ben slechts een van de velen van mijn generatie die de rode draad in de Nederlandse taal kwijt is. Als we de taal in ons prachtige kikkerlandje willen behouden, moeten we meer leestekens gebruiken.

Toch merk ik dat ik al snel het gevoel heb dat iemand boos is, wanneer hij of zij vaak punten gebruikt in WhatsAppberichten.⁸ Mevrouw Dekker kan het op dat vlak echter niet met me eens zijn. “Jongeren zijn vaak bang om leestekens te gebruiken, omdat ze daardoor geïrriteerd of onoprecht overkomen. Dat is helemaal nergens voor nodig. Veel volwassenen, maar ook leeftijdsgenoten van jullie, vinden juist dat je er rustiger door overkomt. Leestekens zorgen voor orde. Wanneer je die leestekens gebruikt, zorg je er dus voor dat die orde op jou reflecteert. Door leestekens te gebruiken kan je dus alleen maar beter overkomen.”

Ik kijk op de klok en zie dat het al bijna vijf uur is. We ronden ons gesprek af en staan op. In mijn ooghoek zie ik een blaadje op de tafel liggen. Mevrouw Dekker heeft blijkbaar aantekeningen van ons gesprek gemaakt. Er staat onder anderen dat het missen van interpunctie ervoor kan zorgen dat je dom overkomt. Ook lees ik dat het missen van interpunctie lagere cijfers op school als gevolg kan hebben. Daaronder staat er dat de Nederlandse taal verloren gaat doordat er steeds minder gebruik wordt gemaakt van interpunctie. Het is lastig om te lezen wat er onderaan staat maar het lukt me nog net. Onderaan staat er dat jongeren denken dat ze boos overkomen door het gebruik van interpunctie, maar dat dat niet correct is. Je kom er juist rustiger door over.

⁷ Techredactie, (25 augustus 2020), Jongeren vinden dat een punt gebruiken in berichten agressief overkomt, in: AD

⁸ Techredactie, (25 augustus 2020), Jongeren vinden dat een punt gebruiken in berichten agressief overkomt, in: AD

Ik zie hoe het zonlicht op het kleurrijke sjaaltje van mevrouw Dekker valt. Ze gooit de lange lap stof over haar schouder en loopt met me mee naar de deur terwijl ze keurig anderhalve meter afstand houdt. De volgende dag open ik mijn laptop en ga ik klaar zitten voor de eerste online les die ik die dag heb. Ik join de vergadering en zie het hoofd van mevrouw Dekker verschijnen. Wanneer het precies tien over acht is, begint ze de les. Het lijkt bijna alsof ze me dwars door het scherm aankijkt wanneer ze zegt: "Goedemorgen klas, vandaag gaan we het hebben over interpunctie".

Lotte Adema

Christelijk Lyceum Apeldoorn

De levensloop van onze internationale god

Denken? Oh, maar dat doen wij ook voor u.

Hoi, met mij, ik ben er vandaag weer voor je om je leven een stuk "makkelijker" te maken. Want ja, zeg nou zelf, jij hebt helemaal geen zin om iets nuttigs te doen of wijzer te worden, jij hebt veel meer aan een random life hack. Ik ben social media, aangenaam kennis te maken.

'Wat een lieve baby!'

Wat een lieverd, zie hem daar zo schattig liggen. Ah, die doet vast geen vlieg kwaad. We gaan het zo leuk hebben met de kleine. In het begin leek het inderdaad leuk, nuttig zelfs. Had je een vraag aan een vriend, moest je wat afspreken of wilde je juist het verhaal over jouw geweldige vakantie aan de rest van de wereld laten zien dan kon dat nu makkelijker dan ooit, "ff een appje doen of wat op de gram plaatsen". De informatie die je te weten kwam na twee uur op een verjaardagsvisite met tante Betsie te hebben gepraat, lag nu drie tikken bij je vandaan. Dat is hoe de social media begon, iedereen vond het leuk, handig en gezellig. Maar aan al het mooie komt een einde want ook dit kind groeide op en werd een ellendige puber.

Social media als irritante puber

Die ellendige puber, dat is de social media van tot ongeveer twee jaar geleden. Hij was inmiddels groter geworden en je begon het ware karakter van social media duidelijk te zien. Wat eerst een lief appje was naar een vriendin werd cyberpesten; Wat eerst alleen de leuke foto's van je vakantie waren, werden nu de tijdopslokkende Tiktoks en Reels; En waar je eens uren nadacht over het appje om je crush op date te vragen kijk je nu lekker in je uppie YouTube of Netflix. Dit is precies hoe social media ooit geworden is en ze is op dit gebied nog niet veranderd.

De wereld is in de laatste jaren in een relatie geraakt met social media en het mobieltje, we kunnen er niet meer zonder en dat blijft niet zonder gevolgen. Zo blijkt uit het artikel van 4 januari uit de Volkskrant 'De smartphone moet de school uit' dat onderzoeken wereldwijd aan tonen dat het mobieltje de concentratie erg naar beneden haalt. Overal ter wereld luiden landen al de bel en verbannen ze de mobieltjes uit de scholen, omdat de leerresultaten, maar vooral de leesvaardigheid, er op achteruitgaan. Het klinkt waarschijnlijk als een overbodige en vooral ontzettend gemene streek, maar het verbannen van een mobieltje doet over het algemeen meer goed dan kwaad. Dat is onzin zeg je misschien want, zoals het artikel uit de Volkskrant ook al vertelde, je kan je moeder bereiken en je mobieltje als agenda gebruiken of als rekenmachine. Maar wees nou even eerlijk, jongens, volgens mij heb jij je moeder niet meer voor je pamber nodig tijdens schooltijd, is een planner tien keer overzichtelijker en werkt je rekenmachine op je mobiel toch echt vier keer zo slecht als een echte.

Maar dat is niet de belangrijkste kant van het probleem. Het echte probleem, en ik merk het echt bij mezelf, is het contact. Niet alleen wordt deze social media generatie, of te wel gen Z, slechter in praten en echt wezenlijk contact, maar er ontstaan ook grote misverstanden. Ze weten niet meer wat de ander bedoelt en welke gedachtegang er achter, bijvoorbeeld, iemands appje zit. Lauren Fonteyn van de Universiteit Leiden vertelt dat jongeren een punt achter een berichtje vaak opvatten als negatief of agressief. Door het typen van platte tekst naar elkaar mist het belangrijkste van contact, namelijk de mimiek en vooral het oogcontact. Hoe men ook probeert om dit op te lossen en duidelijk te maken wat je bedoelt door het gebruik van Emojis en de vervorming van woorden, zodat het zoveel mogelijk lijkt op de toon die je zou opzetten als je echt met iemand aan het praten was, zullen er toch misverstanden blijven ontstaan en die kunnen soms hele nare gevolgen hebben, zelfs het zetten van een punt.

Groet social media onze geliefde leider

Maar als je denkt, 'poehee', wat een afkrakerig verhaal tegen social media, veel erger zal het toch niet moeten worden? Dan moet ik je teleurstellen, want ook deze puber wordt volwassen. De laatste twee jaar en met de komst van het coronavirus is deze jongen zichzelf aan het ontpoppen tot zijn ware aard, een dictator die niets anders wil dan verdeeldheid en chaos en hij wordt behandeld als een god. Hij heerst over zijn onderdanen als een Noord-Koreaans staatshoofd, hij maakt stiekem alles kapot terwijl jij denkt dat hij een soort van god is. In 1 jaar tijd heeft social media een metamorfose ondergaan waar Ovidius zijn vingers bij af zou hebben gelikt. Eerst waagde de normale BN'er zich niet op dit speelbord, alleen de influencers deden stoer op de gram en lieten nog eens goed zien hoe ontzettend arm en lelijk je bent en hoe ontzettend "gelukkig" ze waren. Nu na de metamorfose hebben zelfs de Boomers uit de politiek een account aangemaakt. De influencers werden omgedoopt tot tanks en F16's in het social media leger. Aan de startstreep van het coronavirus werd er alleen nog maar geschoten met hashtags die tot goed gedrag opriepen, vooral om hun eigen imago nog wat te laten rijzen. Langzamerhand werd het arsenaal uitgebreider en minder onschuldig, er verschenen wapens zoals de #ikdoenietmeer mee en sceptici kanalen. De platformen waar dit het best te zien is, zijn de bekendste, Instagram en YouTube. Deze platformen met amuseren als doel werden opeens midden op het slagveld geplaatst.

Momenteel heeft social media meer macht dan ooit en wie weet hoe ver het nog zal gaan. Waar het woord complot of complottheorie eerst in kleine lettertjes in jouw woordenboek stond, staat het nu in vetgedrukte hoofdletters met een dikke streep eronder. Als je denkt iets te vertrouwen, word je zo omvergeworpen door tientallen complottheorieën. De zwarte schapen van de BN-familie, zoals Lange Frans en de bijna geroeyerde Thierry Baudet, werden opeens supersterren met een goed verhaal.

De politiek is al langer een zootje, de transparantie wordt naarmate steeds slechter en de betrouwbaarheid van sommige politieke zaken waren al te betwijfelen, maar elke grond waarop je nog kon staan is vandaag de dag weg. Het is volkomen onduidelijk of iets waar is. Het ene complot bestaat nauwelijks of de volgende is al in de maak en ondertussen schreeuwen influencers met niet meer dan elf hersencellen lekker mee over onderwerpen waarvan ze niet eens weten hoe je ze schrijft.

En dan, beste lezer, komen we bij het probleem en de oorzaak van deze chaos en dat is niemand minder dan wij zelf. Als jij denkt dat je grootouders goedgegelovig zijn, omdat ze in de meest duidelijke phishing val vielen, dan zal ik je uit de droom halen. Je staat er namelijk van te kijken hoe veel invloed social media heeft en hoeveel je van die dictator aanneemt. Normaal nadenken is abnormaal geworden, het gezonde verstand heeft veel mensen verlaten. Iemand roept wat online en we geloven het zo en laten onze mening beïnvloeden terwijl wij nog steeds menen een sterke eigen mening te hebben.

Social media maakt alles kapot en gaat door totdat de waarheid verdwenen is en chaos heerst. Of het probeert onzin te verkopen of oproept om te demonstreren en te vandaliseren, zijn intentie is hetzelfde. Hoe halen we deze dictator van zijn plaats? We kunnen één tegenwepan gebruiken, gebruik je gezonde verstand.

Rens Verschuure

Calvijn College

Bronnen:

1. Smithuijsen, D. (2020, 15 december). *Hoe Instagram van onschuldig medium vol make up-tutorials een podium voor maatschappelijk debat werd*. Trouw. <https://www.trouw.nl/cultuur-media/hoe-instagram-van-onschuldig-medium-vol-make-up-tutorials-een-podium-voor-maatschappelijk-debat-werd-b67b5527/>
2. (2020, 26 augustus). *Jongeren vinden dat een punt gebruiken in berichten agressief overkomt*. AD. <https://www.ad.nl/tech/jongeren-vinden-dat-een-punt-gebruiken-in-berichten-agressief-overkomt~a37a8145/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
3. Kan, A. R. (2021, 4 januari). *De smartphone moet de school uit*. De Volkskrant. <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/de-smartphone-moet-de-school-uit~b4c551c7/>
4. NU.nl. (2021, 27 januari). *Hoe sociale media werden gebruikt om rellen in Nederland aan te wakkeren*. NU. <https://www.nu.nl/tech/6112568/hoe-sociale-media-werden-gebruikt-om-rellen-in-nederland-aan-te-wakkeren.html?redirect=1>

Het influencer-virus

De influencers hebben het afgelopen jaar een ware metamorfose ondergaan. Waar ze een jaar geleden nog met iedereen deelden wat ze tussen de middag op hun broodje stopten en hoe ze zorgen dat ze er zo mooi uit zien, bemoeien ze zich nu met medische en ethische kwesties. Dat programmamakers, schrijvers en politici hun mening deelden via sociale media is niks nieuws, maar alle “beauty-vloggers” en “insta-models” moeten nu blijkbaar ook overal hun plasje over doen.

De term ‘influencer’ komt uit het Engels en betekent beïnvloeder. Deze term is bedacht door de grote bazen van Facebook, het moederbedrijf van onder andere Instagram en Snapchat, om meer adverteerders aan te trekken. Als Facebook namelijk adverteerders wil overhalen om op hun websites advertenties te kopen, moeten ze duidelijk maken wat ze ervoor terugkrijgen. Een adverteerder zal in eerste instantie het bereik van iemand die wekelijks filmt hoe ze haar make-up doet onderschatten, maar dankzij de term ‘influencer’ wordt het voor veel adverteerders sneller duidelijk waar ze hun geld in stoppen.

In mijn ogen had deze hippe term ook uit de medische wereld kunnen komen. Het woord ‘influencer’ lijkt namelijk verdacht veel op ‘influenza’, dat beter bekend staat als griep. De vloggers, zoals ze voorheen genoemd werden, hebben namelijk ook verdacht veel gemeen met de griepvirussen. Zo komen ze overal ter wereld voor, ze zijn hartstikke besmettelijk, muteren ze om de haverklap maar ze zijn over het algemeen geheel onschadelijk.

Laten we beginnen bij de besmettelijkheid. Het influencer-virus is bijna besmettelijker dan influenza, alle BN'ers hebben tegenwoordig een account op Instagram met duizenden volgers. Van politicus Thierry Baudet tot arts Diederik Gommers, ze posten allemaal foto's op Instagram en kwetteren er op los via Twitter. Niet alleen bekende mensen delen hun leven en hun mening via de sociale media, ook alle onbekende Nederlanders gaan uit hun bol. Zoals gewoonlijks ‘scroll’ je in een tussenuur door je ‘feed’ maar nu kom je ineens allemaal familieleden tegen, waarvan sommige duidelijk niet snappen hoe alles op internet werkt. De R is hoger dan ooit tevoren.

Dan de gewoonte om elke paar weken te muteren. Voor een virus gaat dit via het delen van RNA maar bij de influencers via het delen van meningen en berichten. Hier kan het griepvirus nog een hoop van leren want influencers hoeven niet voort te planten voor een nieuwe mening, ze gooien na het lezen van een enkel artikel al alles over een andere boeg. Neem zangeres en voormalig ‘prankster’ Famke Louise, tijdens de eerste lockdown werd ze door de overheid ingeschakeld om een ‘Alleen Samen’-campagne van de grond te krijgen. Het was de bedoeling dat haar jongere publiek zich daardoor aan de nieuwe corona-maatregelen zouden gaan houden. Een half jaar later was kersverse leescoach Famke Louise de corona-maatregelen echter beu, en besloot ze mee te doen aan een #ikdoenietmeermeecampagne. Ik ben benieuwd hoelang het gaat duren voordat ze ook haar boekenlegger aan de wilgen hangt.

We kunnen de influencers alleen niet veel langer blijven negeren. Ze krijgen steeds meer politieke invloed nu ze om de haverklap deelnemen aan het publieke debat. Zo liet model Doutzen Kroes zich tijdens de eerste lockdown nog vrij gemakkelijk de mond snoeren door programmamaker Tim Hofman toen ze op Instagram het coronavirus bedankte omdat ze anders was gaan kijken naar wat ze wel niet allemaal had. Ze bedoelde het goed maar toen ze inzag dat het een tikje ongepast was om een dodelijk virus te bedanken haalde ze haar video toch maar weer offline. Onlangs sloot ze zich toch ondanks felle kritiek net als Famke Louise aan bij #Viruswaanzin.

Dan het gevaar van de influencers. Net als influenza vormen ze meestal geen gevaar, maar soms valt er toch een dode. Hoewel de griep zijn pijlen richt op zwakke oudjes, vallen sommige influencers politici en overheidsinstellingen aan. Dit bereikte zijn hoogtepunt toen rapper Lange Frans in een podcast zei dat hij vond dat premier Mark Rutte 'een kogel door zijn kop' verdiende, omdat hij deel zou uitmaken van een sekte. Hij gaf meteen daarna wel aan dat hij het zelf nooit zou proberen, maar de rapper was zich duidelijk bewust van zijn invloed als influencer. Lange Frans had dus door dat ook de ideeën die hij tijdens zijn podcast verkondigde zeer besmettelijk waren. Op deze momenten komt het gevaar van het influencer-virus naar boven.

Gelukkig heeft het influencer-virus nog iets gemeen met influenza, namelijk dat het in de meeste gevallen vrij gemakkelijk te bestrijden is. Zo nemen jij en ik een paracetamolletje als we last hebben van koorts, en verwijdert YouTube het kanaal van Lange Frans als hij oproept tot het vermoorden van politici. Ook een nachtje slapen doet wonderen. Bij een griepje geef je dan je lichaam de tijd om de indringer te verslaan, en iets langer nadenken voordat je conclusies trekt kan in internetland ook geen kwaad.

Soms verbaast het me dat zelfs na een jaar corona nog niemand deze vergelijking heeft gemaakt. Het zit verdorie in de naam! Maar misschien ben ik ook wel besmet met het influencer-virus en wil ik daarom iedereen mijn mening aanpraten. Ik besteed namelijk zelf ook nog steeds aandacht aan mensen zonder enige kennis van zaken die elke kans om hun mening te verkondigen gretig aangrijpen. Zelf ben ik misschien ook wel gebaat bij een kopje kamilletee en een goede nacht slaap.

Imme Oosting

CSG Bogerman

Iemand bang maken? Zet een punt aan het einde van je zin

Interpunctie is erg belangrijk in het dagelijks gebruik. Dat kun je van me aannemen, of je kunt het je misschien nog herinneren van die ene saaie Nederlands les op de middelbare school. Wellicht is het die docent niet gelukt om dit erin te hameren bij jou, toch is bij het grootste gedeelte van de Nederlandse bevolking het gebruik van leestekens goed bekend. Wanneer wij een tekst schrijven, neem bijvoorbeeld een betoog, wordt er van ons verwacht dat wij punten gebruiken zodat er een logische structuur ontstaat. Maar wat als je nu eens een compleet andere tekstsoort, zoals een Whatsapp-berichtje, onder de loep neemt? Gelden dan dezelfde regels? Volgens Generatie Z niet. Deze jongeren vinden dat een punt aan het einde van een bericht aanvallend en beangstigend overkomt. En ja, dit gevoel komt bij ook steeds naar boven als ik weer eens een berichtje met "Ok." van mijn moeder krijg. Maar hoe komt het dat de *boomers* in onze samenleving dit niet zo ervaren en is het wel terecht dat jongeren hierom raar worden aangekeken?

Na het lezen van deze inleiding is er wellicht een gevoel van wantrouwen ontstaan. Waarom maken mensen zich zo ontzettend druk om dat ene leesteken wat inmiddels niet meer weg te denken is in de hedendaagse literatuur? Wanneer je niet tot Generatie Z behoort is dit denk ik lastig om te begrijpen. Ik ga drie voorbeeldzinnen geven, die enkel door het gebruik van leestekens totaal verschillend geïnterpreteerd kunnen worden. Vergelijk de drie onderstaande zinnen:

Ik kom er zo aan!

Ik kom er zo aan

Ik kom er zo aan.

Stel je deze drie zinnen voor als Whatsapp-berichtjes, en denk na over welke emotie dit bij jou oproept. In het eerste berichtje is duidelijk enthousiasme te herkennen: de afzender van het bericht verkondigt dat hij, als het ware, verheugd is om naar de ontvanger toe te komen. Het tweede berichtje is neutraler. Dit is een voorbeeld van een standaard berichtje in Whatsapp, simpeler kun je het bijna niet hebben. Het laatste bericht is in een compleet andere toon dan de bovenstaande berichten. De afzender komt, puur door het gebruik van een punt, veel dreigender over. De ontvanger leest dit bericht en denkt iets in de richting van: "Wat heb ik gedaan? Wat gaat er gebeuren als deze persoon naar mij toe komt?". Door het gebruik van een punt lijkt het alsof de afzender van het bericht boos is, of in een zekere mate niet blij is met de ontvanger.

Maar hoe komt het nou precies dat de punt wordt gelinkt aan de emotie boos? Zoals al eerder vermeld gaat het hierbij echt om berichtjes die verstuurd worden op Whatsapp, of als SMS. Een kenmerk van deze online communicatieplatformen is dat hier geen hele boekwerken verstuurd worden. Het gebruik van een punt om zinnen af te sluiten of een logische structuur te ontwerpen is hierbij dus niet nodig. Meestal zijn de berichtjes namelijk zo kort dat er geen onderscheid gemaakt hoeft te worden tussen jouw voor- en tegenargumenten, je bent nou eenmaal niet je lezer aan het overtuigen zoals in een betoog. Maar ook als je

meerdere zinnen nodig hebt om jouw boodschap over te brengen, kun je deze zinnen allemaal als losse berichtjes versturen.

Als je op de 'verstuur-knop' knopt drukt, is het duidelijk dat jouw berichtje klaar is, omdat je het al verstuurt. Wanneer je dan alsnog een punt, een extra markering, toevoegt aan het berichtje zorgt dit bij jongeren voor een negatievere betekenis (Lauren Fonteyn, 26 augustus 2020, *Algemeen Dagblad*). Het gebruik van een punt in korte berichten is dus overbodig, en als je dit dan wel toevoegt geef je de punt dus eigenlijk een extra betekenis. Je zou misschien denken, wat scheelt mij die extra betekenis nou weer, maar we moeten niet vergeten dat we het hier hebben over online communicatie. Hoofdonderzoekster Celia Klin van de Binghamton University in New York kaartte al eerder aan dat dit natuurlijk een compleet andere situatie is dan onze communicatie in 'real-life'. "Als mensen praten, brengen ze gemakkelijk sociale en emotionele informatie over met hun blik, gezichtsuitdrukkingen, toon, pauzes, enzovoort" (Celia Klin, 26 augustus 2020, *Algemeen Dagblad*). Dit zijn de mechanismen die wij gebruiken om elkaar te begrijpen. We kennen natuurlijk niets voor niets de uitdrukking: "Als blikken konden doden...". Wanneer wij aan het sms'en of appen zijn, is het onmogelijk om deze hulpmiddelen te gebruiken. We moeten het dus doen met de informatie die we krijgen, en dat is letterlijk alleen de tekst die we in het berichtje zien. Daarom hechten mensen dus meer waarde aan bijvoorbeeld leestekens.

Nu zeg ik wel mensen, maar er zit dus zeker wel een kloof, nee ik bedoel niet de generatiekloof, tussen jongeren en ouderen in deze situatie. Uit onderzoek van de Universiteit Leiden blijkt dat het 'probleem' vooral bij Generatie Z, geboren na 1995, ligt. Generatie Z is dé generatie die is opgegroeid met sociale media. Deze jongeren zijn dus heel erg bekend met het versturen van berichtjes op Whatsapp, Instagram, Snapchat, enzovoort. Ouders vragen zich vast weleens af of hun kinderen nog in het echt communiceren met vrienden of dat alles tegenwoordig via hun telefoons gaat. En ja, misschien is dit wel een terechte vraag, gezien het aantal uren dat de jongeren op hun telefoon spenderen. In deze schermtijd van de jongeren is een logisch verband te herkennen: Generatie Z besteedt meer tijd aan online communicatie, door het gebruik van telefoons, dan aan 'face-to-face' communicatie. Aangezien zij de noodzakelijke communicatiemechanismen van het echte leven dan niet kunnen gebruiken, is het dus logisch dat zij veel meer waarde hechten aan het gebruik van leestekens dan de oudere generatie. De jongeren brengen namelijk veel meer tijd door op sociale media dan bijvoorbeeld hun ouders. En dit is dan ook de oorzaak voor de intensievere reactie van jongeren op een punt aan het einde van de zin.

In 2020 kreeg sociale media nog een veel grotere rol dan het voorheen al had. De platformen werden niet meer uitsluitend voor communicatie of vermaak gebruikt, maar kregen ook een grote maatschappelijke waarde. Deze rol kwam vooral naar voren vanwege de coronacrisis, dit vormde dan ook de laatste fase van de transformatie die al een tijd gaande was (Doortje Smithuijsen, 15 december 2020, *Trouw*). Het plaatje van sociale media is dus ondertussen wel compleet, er kan vastgesteld worden dat bijna alles hier nu plaats vindt, en iedereen moet er aan geloven. Dit is immers de plaats waar "het debat grotendeels gevoerd wordt" (Doortje Smithuijsen, 15 december 2020, *Trouw*). De logische verklaring dat jongeren nog meer tijd op

sociale media zijn gaan besteden vloeit hieruit voort. Generatie Z gebruikt de telefoon zelfs veelvuldig op school, waardoor er nog meer tijd is om diensten zoals Whatsapp te gebruiken. Want dit gaat natuurlijk gewoon vrolijk verder op school.

Oudere generaties zullen in de toekomst waarschijnlijk nog veel moeite blijven hebben met online communicatie, net zoals het feit dat jongeren in de toekomst ook moeite blijven hebben met het gebruik van een punt aan het einde van de zin. Het is echter voor beide partijen goed te verklaren, dus we hoeven elkaar er niet meer voor te verwijten. Maar ik adviseer toch alle ouders om hier eens een goed gesprek met hun Generatie Z-jongeren over te voeren, dit voorkomt namelijk ongemakkelijke situaties. Mijn moeder ziet namelijk nog steeds niet de ironie in mijn teruggestuurde "Ok.", expres met punt, en stuurt dan vrolijk een emoji van een duim terug.

Margot van den Bogert

Werkplaats Kindergemeenschap

We moeten af van de punt!

Punt uit(.)

Het veranderen van de toon van je berichtje kan tegenwoordig súper eenvoudig. De punt, niet te verwarren met het lange uitsteeksel van een potlood, is minder populair bij jongeren dan vroeger. Sterker nog, een punt aan het einde van een zin kan een berichtje een hele andere betekenis geven. Als je een appje krijgt van je moeder waarin staat: "Ik heb thuis een verrassing voor je", dan kom je uit enthousiasme het liefst meteen naar huis. Bevat deze zin echter een punt, dan verhuis je toch liever een paar dagen veilig naar opa en oma. Hoe komt het nou dat zo'n kleine toevoeging toch een hele andere betekenis aan een zin kan geven?

De punt, niet te verwarren met de nieuwste Engelstalige hype 'period!', wordt namelijk gezien als een uiting van woede. Het plakken van een punt achter een zin brengt een bepaalde sfeer met zich mee die door de meeste jongeren als een tikkeltje passief-agressief wordt beschouwd. Volwassenen daarentegen hebben hier geen last van. Bij hen is het gebruik van een punt nog steeds vrij normaal, zij sturen het liefst na het verzenden van een duimpje nog een punt. Laatst kreeg ik een berichtje van mijn oma: "Kom je nog gezellig langs vanmiddag?.", ...dit creëert dan toch wel het gevoel dat je geen andere mogelijkheid hebt. Daarnaast is het ook steeds normaler geworden om achter bijna ieder woord dat je typt op 'verstuur' te klikken. In deze structuur passen al helemaal geen punten, straks denkt de persoon aan de andere kant van de telefoon nog dat ze net een dreigbrief hebben ontvangen. "Hey. Gozer. Ik sta. Voor je deur." En je dan maar afvragen waarom diegene niet naar buiten komt.

Een punt, niet te verwarren met het uiteinde van je voetbalschoen waarmee je de bal een flinke zet geeft, heeft dus ondanks zijn kleine uiterlijk wellicht een hardere impact dan de meeste woorden kunnen hebben. Daarom wordt het ook nog wel eens opzettelijk gebruikt om ontevredenheid te uiten. Als je met je beste vriendin Emma hebt afgesproken om een ijsje te gaan halen, iets waar je al de hele week naar uitkijkt en je krijgt vervolgens een appje dat ze toch niet kan omdat ze haar broertje zijn luier moet verschonen, kan het niet anders dan te reageren met "Oké." De tactiek is dan om haar schuldig te laten voelen zodat ze de volgende keer niet meer durft af te zeggen. Natuurlijk zijn er ook andere manieren om iemand te vertellen dat je iets dwars zit. Je kunt bijvoorbeeld een uitroepteken aan je bericht toevoegen, je zou ook hoofdletters kunnen gebruiken of je zou, gek idee, iemand face to face kunnen aanspreken. Maar dan is er natuurlijk sprake van directe confrontatie en dit is Gen Z tegenwoordig helemaal niet meer gewend. Het gaat nu allemaal lekker makkelijk en onpersoonlijk via de app.

Uit onderzoek is gebleken dat berichtjes met een punt, niet te verwarren met de uitspraak 'het punt is', namelijk bij Gen Z worden gezien als minder oprecht.⁹ Dit betekent dat elk bericht met een punt ervoor zorgt dat iedereen geboren na 1995 dit bericht minstens 3 keer moet lezen om de ware intentie hierachter enigszins te kunnen interpreteren. Om deze verwarring te voorkomen hebben we samen besloten dat het weglaten van deze punt de beste optie is. Zo kom je nooit boos over en hou je de situatie gezellig. Als ik een vriend vraag of hij wat te doen heeft dit weekend en hij reageert met "Nee.", dan kan ik niet anders dan denken aan elk klein dingetje dat ik ooit eens bij hem geflikt heb om erachter te komen waarom hij nou zo reageert. Natuurlijk is dit ook niet de beste manier van omgaan met elkaar maar in de hightech samenleving van vandaag is een verkeerd berichtje de aanleiding geweest voor genoeg problemen. Neem bijvoorbeeld Donald Trump. In zijn tijd als president heeft hij ooit de president van Iran weten aan te spreken via de social media app 'Twitter' met een bericht vol woede, dreigementen en je raad het al, punten. Af en toe is het dus beter om hier en daar wat punten weg te laten, dit brengt de boodschap wat minder hard.

Het punt is, nu dus wel te associëren met de uitspraak, dat de opkomst van social media een slecht effect heeft op jongeren. "De prestaties van Nederlandse schoolkinderen zijn de afgelopen vijftien jaar hard teruggelopen.", aldus het OSEO.¹⁰ "Nergens was de daling zo scherp als in Nederland. Ooit presteerde ons land in de hoogste regionen; inmiddels is het gezakt tot onder het OSEO-gemiddelde." Er gebeurt tegenwoordig zoveel op het internet dat de realiteit af en toe achterwege wordt gelaten. Diederik Gommers die op de foto staat met Famke Louise, de populariteit van Nederlandse beauty-influencer Negin Mirsalehi of de massieve protesten omtrent de Black Lives Matter-beweging¹¹, de wereld is meer betrokken bij maatschappelijke kwesties dan ooit. Hier staan natuurlijk ook gesprekken over met vrienden. Dit neemt dusdanig veel tijd in beslag dat het niet altijd even makkelijk is om je huiswerk Wiskunde A er even bij te pakken. Toch gaat dit ten koste van de resultaten op school en sommige jongeren moeten iets minder tijd

⁹ Jongeren vinden dat een punt gebruiken in berichten agressief overkomt. (2020, 26 augustus). *Algemeen Dagblad*. Geraadpleegd op 7 april 2021, van <https://www.ad.nl/tech/jongeren-vinden-dat-een-punt-gebruiken-in-berichten-agressief-overkomt~a37a8145/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

¹⁰ Rinnoy Kan, A. & Schouten, I. (2021, 4 januari). De smartphone moet de school uit. *Volkskrant*. Geraadpleegd op 7 april 2021, van <https://www.ad.nl/tech/jongeren-vinden-dat-een-punt-gebruiken-in-berichten-agressief-overkomt~a37a8145/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

¹¹ Smithuijsen, D. (2020, 15 december). Hoe Instagram van onschuldig medium vol make up-tutorials een podium voor maatschappelijk debat werd. *Trouw*. Geraadpleegd op 7 april 2021, van <https://www.trouw.nl/cultuur-media/ho-instagram-van-onschuldig-medium-vol-make-up-tutorials-een-podium-voor-maatschappelijk-debat-werd%7Eb67b5527/>

stoppen in het analyseren van punten in het bericht van vrienden en de punten die te vinden zijn op social media. Zo blijft er iets meer tijd over voor het analyseren van punten op hun alsmear groeiende to-do list.

Ondanks deze maatschappelijke wending blijft het punt nog steeds dat een punt, niet te verwarren met... je snapt hem onderhand wel, een grote impact heeft op de manier waarop we berichtjes opvatten. Het sluiten van een zin met een punt voelt alsof je bij je strot wordt gegrepen en je al je lunchgeld moet inleveren. Deze abrupte afkapping van de zin lijkt gelijk het hele gesprek stop te zetten. Als we ooit nog met fatsoenlijke interpunctie met elkaar willen communiceren zullen we eerst een stukje ouder moeten zijn. Maar wanneer vindt die verandering dan plaats? Gaat dit überhaupt ooit veranderen? Op die vragen heeft maar één iemand het antwoord, en die zal het nooit verklappen. 'Only time will tell', maar niet heus

Sander Geven

Almende College